

De avond van aankomst was meteen het absolute dieptepunt van de vakantie. Dacht ik toen. Ons hotel in Memphis bleek een stuk minder stijlvol dan op de online foto's en lag een behoorlijk eind buiten de stad. Het bevond zich op een omheind terrein tussen afbraakwijken, waar hier en daar junkachtige types rondscharrelden, langs een naar-geestige doorgaande weg. Een omgeving, kortom, waar je geen autopech wilde krijgen. En dan was het nog licht toen we aankwamen. Eric werd op slag chagrijnig en begon mij verwijten te maken. Waarom ik toch altijd afging op een foto, waarom ik niet Google Maps checkte voor ik een accommodatie boekte, waarom hij toch altijd alles zelf moest doen. We waren allemaal moe natuurlijk. Hoewel het pas kwart voor acht in de avond was, gaf mijn horloge – nog op Nederlandse tijd – al kwart voor twee 's nachts aan.

Nadat we in onze hotelkamer de bagage hadden uitgepakt en onder de douche waren geweest, wilden we vooral slapen, maar niet met een lege maag. Eric noch ik trok het om daarvoor downtown te rijden en de kinderen waren inmiddels hangerig van vermoeidheid, dus besloten we te kijken of

er in het hotel iets eetbaars te krijgen was. Dat bleek niet het geval, ze hadden zelfs geen ontbijtfaciliteiten, waardoor we ons gedwongen voelden in het donker, in de drukkende hitte die was blijven hangen, langs de doorgaande weg naar het kleine benzinstation te sjokken, dat een paar honderd meter verderop lag. Er was een winkeltje bij, hadden we in het voorbijrijden gezien.

10 Een belletje klonk toen we de deur opentrokken en de koelte sloeg ons aangenaam in het gezicht. Achter de counter stond een jonge man van Aziatische afkomst, die totaal niet op onze komst reageerde, het sigarettenschap bij te vullen, andere klanten waren er niet. Elin en Mees werden meteen weer actief en stormden op een enorm schap met honderd soorten chocoladerepen af. Eric liep rechtstreeks naar de koelwand achter in de winkel voor een blik bier – bij gebrek aan wijn van enige kwaliteit. Ik ging op zoek naar een gezonde maaltijd, een kant en klare salade of zo, die er niet was, en vervolgens naar een ongezonde maaltijd, een pizza of een hotdog voor mijn part, maar zelfs die hadden ze niet, dus koos ik uiteindelijk voor fruit, Eric voor een plastic bakje gedroogde noedels dat na toevoeging van kokend water in soep zou veranderen, en de kinderen voor chips en Snickers. In de twintig minuten dat we daarmee bezig waren, kwam er tweemaal iemand binnen. De eerste was een tandeloze, getaande, oudere latino die een blik goedkoop bier kocht, en de volgende was een zwarte jongen met een petje op, waarschijnlijk verslaafd, die me een ongemakkelijk gevoel bezorgde met zijn nerveuze gedrag. Ik voelde me ineens aanstootgevend rijk, blank en kwetsbaar. Maar goddank trok hij geen wapen, en stond hij ons ook niet op te wachten toen we met onze plastic tasjes met boodschappen en onze goedgevulde portemonnees de winkel verlieten.

Er bleek waterkoker noch bestek voorhanden op de kamer. Terwijl ik in kleermakerszit op bed aan mijn banaan zat en

de kinderen languit op de spreij liggend aan hun snoep, vulde Eric in de badkamer zijn bakje noedels met lauwwarm water uit de kraan, beukte na vijf minuten weken de klomp deeg-slierten met de achterkant van zijn tandenborstel uit elkaar en liet de hompen vanuit de beker zijn mond in glijden, terwijl de bouillon langs zijn kin droop. Omdat de badkamerdeur openstond, raakten onze ogen elkaar via de spiegel. We schoten in de lach. Vanaf nu kon het alleen maar beter worden.

Om kwart voor tien 's avonds – Nederlandse tijd half vier 's nachts – waren we alle vier in diepe rust. Eric lag onderuitgezakt in een makkelijke stoel waarin hij had geprobeerd wat tv te kijken, knikkebollend, Mees en Elin lagen elk op hun buik op bed, nog aangekleed en met de spreij over hen heen, en ik lag als enige in bed met het dekbed tot aan mijn kin omdat het me niet gelukt was de airco lager te zetten.

II

De dagen erna bestonden uit pancake-ontbijtjes, slenteren door de stad, hamburgerlunches, milkshakes in het park en avondeten bij de Italiaan, waar ik een salade nam en de rest van het gezin pasta, die in enorme porties geserveerd werd, zodat ik van alle borden wat kon mee-eten. De kinderen lagen dubbel om het concept *doggy bag* en om hen een plezier te doen maakten we er gebruik van, zodat ze de volgende ochtend met opgewarmde spaghetti konden ontbijten. Waar ik natuurlijk een foto van maakte voor op Facebook. Tot mijn eigen verwondering had ik het enorm naar mijn zin.

Ik was een keer eerder in de Verenigde Staten geweest, in New York, op mijn achttiende, maar het had me niet gebracht wat ik ervan had verwacht. Het buitensporige formaat van de bekers koffie of frisdrank en van een aanzienlijk deel van hun afnemers, de overdreven hartelijkheid van het winkelpersoneel, de voortdenderende mensenmassa's, kortom, de overweldigende veelheid en grootsheid van alles had me beangstigd. Pas vele jaren later werd duidelijk dat mij die vakantie een blik in de toekomst vergund was geweest, toen in Nederland verschijnselen hun intrede deden die in Amerika tijdens mijn bezoek al gewoon waren: de soapseries op tv, de enorme overdekte winkelcentra, donutshops, nagelstudio's, het thuisbezorgen van pizza's, en aperte armoede.

12 Vijfentwintig jaar na mijn eerste bezoek was iedereen nog even vriendelijk en behulpzaam. Ik moest er opnieuw aan wennen dat auto's stopten voor voetgangers die wilden oversteken op een zebrapad en het duurde even voordat ik daar ook echt op durfde te vertrouwen. Maar de overdaad die ik destijds een beetje eng had gevonden, ervoer ik nu als comfortabel. Maar dit was Memphis, misschien had ik New York nog wel net zo overdonderend gevonden. Elin en Mees leken alles normaal te vinden, zowel de mega-ijsjes als de muffin-automaat waar je voor vijf dollar een kunstig versierd cakeje uit de muur kon trekken.

Natuurlijk bezochten we Graceland en zagen we hoe Elvis had geleefd. Het viel ons wat tegen qua luxe. We hadden badkamers met gouden kranen, kristallen kroonluchters en protserige spiegelwanden verwacht, maar het gezin Presley was kennelijk met minder al heel bevoorrecht

geweest. Hier werd zichtbaar hoezeer het welvaartsniveau in veertig jaar tijd was gestegen. Goedbeschouwd leek Grace-land wel wat op ons eigen huis, met de grote woonkeuken, het hoogpolige tapijt, de speelkamer voor de kinderen en een tv in iedere kamer. Elin en Mees waren er dan ook totaal niet van onder de indruk. Ik had ze een paleis voorgespiegeld, maar wat zij zagen was een flink woonhuis met een tuin eromheen. Wat ze het opmerkelijkst vonden – terecht – was het feit dat de oud-bewoner met zijn broer en ouders in de tuin begraven lag, vlak achter het (bescheiden) zwembad.

Meer onder de indruk waren we van het National Civil Rights Museum, gevestigd in het voormalige Lorraine Motel, waar in april 1968 Martin Luther King werd vermoord. Een jonge gids vertelde gedetailleerd over de laatste minuten van King, liet ons diens hotelkamer zien die in originele staat was teruggebracht, en de plek waar King was neergeschoten. De kinderen verstonden er niks van, maar bleven wonderlijk rustig, zodat we de hele rondleiding konden afmaken. De gedachte aan de laatste minuten van King liet me de hele dag niet los. Zo was hij zich nog aan het voorbereiden op een toespraak, belde hij met zijn kinderen, rookte hij een sigaretje op het balkon, en twee schoten later lag hij dood op de grond. Als een mens van tevoren wist wat hem te wachten stond, zou het leven er dan heel anders uitzien? Of was het lot niet te ontvluchten? Veranderde het mee als er andere keuzes werden gemaakt? Als iemand King naar binnen had geroepen, was hij dan later op de avond neergeschoten? Of van de trap gevallen? Of zou zijn dood dan jaren uitgesteld zijn geweest? Was het leven niets anders dan een aaneenschakeling van toevalligheden, waarin je pech of geluk kon hebben?

Tijdens het avondeten, in een *diner* waar Elvis een vaste tafel had gehad, deelde ik mijn mijmeringen met Eric, maar ik kon zijn aandacht niet vasthouden. Soms leek het wel of hij

zich afsloot voor sommige thema's, maar of het desinteresse of angst was wist ik niet. Al waren we veertien jaar samen, op sommige momenten bleef het een raadsel voor me wat er in hem om ging. Toen ik hem nog niet zo lang kende en vragen stelde over zijn jeugd of zijn familie, zei hij alleen: 'We leven nu.' De eerste maanden vond ik dat wel romantisch en mysterieus, maar later wilde ik natuurlijk meer weten. Dus had hij me verteld dat het contact met zijn vrienden van vroeger definitief verbroken was, dat hij nooit meer een voet wilde zetten in het stadje waar hij vandaan kwam. Maar hij bleef vaag over de reden, waardoor ik fantasieën had gekregen over een zielige, kleine Eric, geslagen door zijn ouders en gepest op school, in de steek gelaten door omstanders, zoals burens en onderwijzers. Later begreep ik dat hij zijn ouders en zus sporadisch zag, als ze hem bij wijze van verrassing overvielen met een bezoekje en dat hij ze dan binnenliet. Ik was er namelijk bij toen dat een keer gebeurde, we waren al bijna een jaar bij elkaar en woonden min of meer samen in Erics woning in Groningen.

Het was op een zondagochtend, ik lag nog in bed, Eric had me een ontbijtje gebracht, en ik nam net een hap van een beschuit toen ik een kakafonie van onbekende vrolijke stemmen en gelach hoorde in de gang. Snel schoot ik iets aan en ging kijken. Een sympathiek ogend stel zestigers en een mooie, goedlachse, blonde vrouw van achter in de twintig, gewapend met een chocoladetaart en een flink boeket, waren net zo verrast als ik. 'Heb je een vriendin?' vroeg Erics moeder, duidelijk opgetogen over dat gegeven. Eric knikte, hij trok me trots naar zich toe en stelde ons aan elkaar voor. De warme hartelijkheid waarmee ik werd begroet, gooide mijn hele beeld over Erics jeugd omver.

Nadat de familie was vertrokken voor de lange rit terug naar Bussum, had ik Eric daarmee geconfronteerd en had hij toegegeven dat hij een fijne jeugd had gehad. Dat het pas

later mis was gegaan. Maar wát was er dan misgegaan? En weer was hij dichtgeklapt. Ik drong aan, maar zodra ik besefte dat hij eerder onze relatie zou beëindigen dan zou praten had ik het maar zo gelaten.

We waren gelukkig samen, hoe erg was het dan dat hij niet alles met mij wilde delen?

Toch bleef het knagen. Wat voor iets naars kon er gebeurd zijn? Uiteindelijk besloot ik dat hij was getreiterd en in elkaar geslagen op het vwo. Zoiets. Maar ten diepste geloofde ik dat niet. Eric was een knappe man, en hij was geestig, sociaal en slim, maar niet op een nerdachtige manier. Een tikje macho, iemand naar wie vrouwen omkeken op straat. Waarom zou hij in vredesnaam het mikpunt van spot en agressie zijn geweest? Hij leek me eerder de populairste jongen van de klas.

Onze eerste kerst samen brachten we door bij mijn ouders. Onder geen beding had Eric naar zijn eigen ouders gewild en hen bij ons uitnodigen bleek eveneens geen optie. Pas drie jaar later, toen ik drie maanden zwanger was van Elin, wist ik hem over te halen de wederzijdse aanstaande grootouders uit te nodigen voor een etentje bij ons thuis, om ze het grote nieuws te vertellen. Dat was de eerste keer dat mijn 'schoonouders' langer dan voor alleen een kopje koffie bij ons waren. Ze waren tot tranen geroerd toen ze hoorden dat we een kind verwachtten. Het contact met mijn ouders verliep vlot, mede doordat mijn vader en Erics moeder allebei socioloog waren en daarover niet uitgepraat raakten.

Het was een geslaagd samenzijn, al kwam Eric de hele avond wat gespannen op me over. Op een goed moment, toen het gesprek toevallig over echtscheiding ging, had zijn moeder tegen hem gezegd: 'Ik heb gehoord dat het goed gaat met Michel. Hij en Benthe zijn weer bij elkaar en hebben een dochter.' Er was een zware stilte gevallen. Eric had glimlachend geknikt, maar ik zag dat hem dat enorm veel moeite kostte. Nooit had ik hem zo nerveus gezien. Zijn moeder

zag het ook. 'Ik dacht dat je dat misschien wel wilde weten,' voegde ze eraan toe. Om vervolgens haar keel te schrapen en op een ander onderwerp over te stappen. Eric bleef een paar seconden als bevroren zitten, maar wist het toen van zich af te schudden.

'Wie is Michel?' vroeg ik toen iedereen weg was en we samen de vaat wegwerkten.

Eric probeerde nonchalant te doen. 'Niemand.'

'Waarom denkt je moeder dan dat jij wel wilt weten dat het goed met hem gaat?'

'Geen idee.'

'Eric.'

16 Net toen ik het wilde opgeven, zei hij: 'Michel was mijn beste vriend. Sinds de brugklas. Na het vwo zijn we samen rechten gaan studeren. En samen gaan tennissen, en roeien, en feesten. En we werkten in dezelfde bar. Onafscheidelijk.'

Ik wachtte af, maar er kwam geen vervolg.

'Eric. Kom op!'

'Ik heb zijn leven verkloot. En dat van Benthe, en van mijn ouders en mijn zus.'

Ik zag hoe emotioneel hij was en durfde niks te zeggen. Na een lange stilte: 'Ik was jaloers, geloof ik. Op wat hij had. Of zo. Eigenlijk weet ik het niet precies.'

'En toen?'

'Toen niks.'

'Je hebt nog niks verteld!'

'Dat wil ik ook niet.'

'We krijgen een kind samen.'

'Dat heeft hier niks mee te maken!' Eric werd nu kwaad.

'Leg het me dan uit.'

'Het heeft niks met ons te maken. Laat me.'

Hij gooide zijn vaatdoekje neer en beende de keuken uit. Nooit eerder had ik hem zo in het nauw gedreven. Ik ruimde de keuken op en vond hem in bed, met zijn rug naar me toe.

Ik kleedde me uit en ging dicht tegen hem aan liggen.

‘Liefje,’ fluisterde ik. ‘Wat er ook gebeurd is, wat je ook gedaan hebt, ik zal niet minder van je houden.’

Nerveus friemelde hij aan zijn kussensloop. ‘Ik heb er een zootje van gemaakt. Tijdens het laatste jaar van mijn studie. Michel ging als een trein, maar ik...’

Ik streeelde zijn bovenarm en gaf hem kusjes op de plek waar zijn nek overging in zijn rug.

‘Ik ben verslaafd geweest.’

Ik stopte met strelen en kussen.

‘Aan cocaïne. Eerst. Later aan alles wat ik in mijn handen kreeg.’

Zo snel kon ik niet schakelen. Ik had gedacht dat hij het had aangelegd met die Benthe, de vrouw van Michel, maar dat was het dus niet. Ik dwong mezelf door te gaan met liefkozen. ‘Vertel.’

17

‘Er valt niks te vertellen. Het begint met één lijntje. Als je moe bent en toch door moet.’

Ik drukte mijn gezicht in zijn nek en wachtte geduldig.

‘Ik had tentamens. En al maanden geen fuck uitgevoerd. Dat spul is geweldig. Je voelt je fantastisch, je kunt alles aan. Maar als het uitgewerkt is, val je in een afgrond.’

Ik hoorde mijn bloed suizen in mijn oren.

‘Op den duur maakt het je gek. Onhandelbaar, opgefokt, agressief. Ik heb alles en iedereen voorgelogen, bestolen en tot op het bot gekwetst.’

Wat kon ik daarop zeggen? ‘Hoe lang heeft die periode geduurd?’

‘Bijna drie jaar.’

Drugs oefende geen enkele aantrekkingskracht op mij uit. Ik was er bang voor en had een afkeer van junks, vond het onbegrijpelijk dat er mensen waren die in die fuik liepen.

‘Je ouders hebben je vergeven. Blijkbaar.’

‘Ze hebben het contact niet verbroken, nee.’

‘Je bent afgekickt. Toch?’

‘Ja.’

‘En je hebt je studie afgemaakt.’

Na een aarzeling: ‘Ja. En nu wil ik het er niet meer over hebben. Nooit meer. Oké?’

18 We hadden het er inderdaad nooit meer over. Zelfs niet toen we jaren later tijdens een weekendje Amsterdam door De Bijenkorf liepen en Eric – ergens op de parfumerieafdeling – plotseling oog in oog stond met een vrouw die duidelijk schrok toen ze hem zag. Ze was een indrukwekkende verschijning: stijlvol en hooggehakt, ze had prachtig lang haar, zwart en golvend, en lichte ogen, groenachtig. Eric en zij stonden tegenover elkaar, bevroren in het moment. Waar mijn man gewoonlijk een baken van zelfverzekerdheid was, zoals de meeste mensen die zijn grootgebracht in een welgesteld, hoogopgeleid milieu, betrapte ik hem nu op een onzekere houding, net als tijdens de bezoeken van zijn ouders. De uitdrukking op het gezicht van de vrouw ontwikkelde zich in die paar seconden van schrik naar woede naar minachting. Even dacht ik dat ze Eric in het gezicht zou slaan, maar ze draaide zich om en liep met opgeheven hoofd weg. Eric herpakte zich en stootte een schamper lachje uit.

‘Wie was dat?’

Hij gaf geen antwoord.

‘Benthe?’ probeerde ik. Die naam was ergens in mijn achterhoofd blijven hangen.

‘Nee.’

‘Wie dan wel?’

‘Rezi. Michels zus.’

En voor ik iets kon zeggen: ‘Daarom kom ik dus nooit meer in Bussum. Daar stikt het van de mensen die zo tegen me doen.’

Hij sloeg zijn arm om me heen en drukte een kus op mijn wang. ‘En nu gaan we een lekker geurtje voor jou kopen.’